

Sex och samlevnad
i en modern skola

En försöksverksamhet
i Västra Götalandsregionen

Processbeskrivning
Sex och samlevnad
i en modern skola

Januari 2004

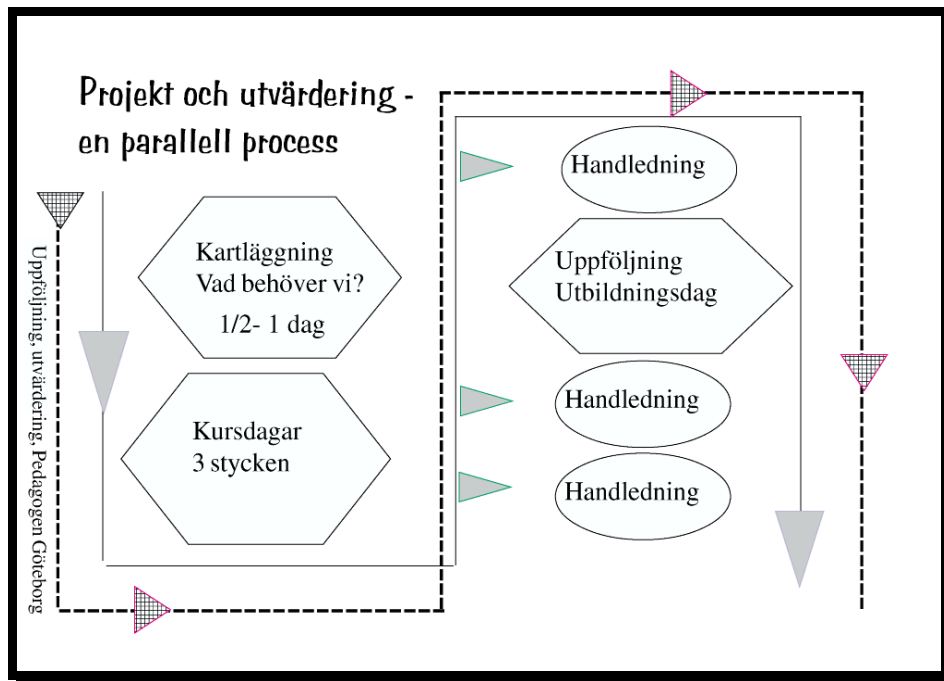
Per Blanck och Eva Annerås

Sex och samlevnad i en modern skola – processbeskrivning

Inledning

Detta är en kortfattad redogörelse för arbetsprocessen i projektet Sex och samlevnad i en modern skola som startade våren 2001 och avslutades hösten 2003. En separat utvärdering av projektet har utförts av Rolf Lander och Joanna Giotta under namnet: ”*Samtal och undervisning om sex och samlevnad. Projekterfarenheter och personaleffekter i tre kommuner i Västra Götalandsregionen.*”

Plan

Projektets idé var att processledarna tillsammans med skolan formulerade en utbildningsplan. Efter genomförd kurs kunde sedan skolans personal erbjudas handledning/uppföljning vid sammanlagt tre ytterligare tillfällen. Arbetet skulle stödjas av de lokala folkhälsoplanerarna

Förutsättningar

Två processledare har varit engagerade för genomförandet. En har deltagit i utbildningstillfällena och någon handledning totalt ca 80 timmar. Den andre har deltagit i samtliga aktiviteter, administrerat projektet samt svarat för hemsidan, totalt ca 430 tim. Fördelat på de tre projektåren blir detta mindre än fem timmar per vecka för den processledare som varit mest engagerad.

Genomförande

Från början var fyra kommuner med i projektet. Tjörn har deltagit med alla sina skolor i princip. Mest aktiva har dock de bägge högstadieskolorna samt den lilla lokala gymnasieskolan varit. I Vänersborg har en skola 0-9 deltagit och gymnasiet. I Ulricehamn har två högstadieskolor och en gymnasieskola deltagit.

Skövde anmälde två skolor. Gymnasieskolan i Skövde hoppade av när det stod klart att skolan inte kunde få några kontanta medel för att genomföra personalutbildning genom projektet. En grundskola i Skövde hoppade av eftersom de ansåg arbetsbelastningen på skolan var för stor för att kunna delta i ett utvecklingsarbete av det här slaget.

Kartläggningsträffar

Kartläggningsträffar genomfördes i alla tre kommunerna under perioden april-maj 2001. Före träffarna hade kommunerna fått frågor att diskutera. I kartläggningsträffarna deltog förutom en processledare, skolpersonal, ledningspersonal, ungdomsmottagningen m .fl. Träffarna dokumenterades och lades ut på hemsidan.

Resultatet av kartläggningsträffarna blev i korthet :

Tjörn	Ulricehamn	Vänersborg
Vi vill arbeta med att få en sammanhållen under- visning mellan årskur- serna på grundskolan. En gemensam utbildning på tre dagar planeras.	Det finns ett omfattande arbe- te, som behöver dokumenteras; vem gör vad och hur? Grundutbildning för dem som arbetat lite med sex och sam- levnad Påfyllnadsutbildning för dem som arbetat länge Nätverksträff med de andra kommunerna Särskild kurs för gymnasiet	Inventering Målformulering Rollfördelning Profilering Elevmedverkan En gemensam kurs som start på denna process.

Utbildningsdagar

Utbildningsdagarna har haft ett varierande innehåll beroende på vad de olika kommu-
nerna önskat sig och haft behov av. Processledarna har försökt göra en väl avvägd
blandning mellan tillfällen till att reflektera över sin egen inställning i de aktuella frågor-
na och metoder för arbetet bland ungdomar. Kursdagarna dokumenterades så att delta-
garna fick tillgång till övningar och andra tips. Dokumentationen lades ut på hemsidan

Ett exempel på kursprogram finns med som bilaga.

Tjörn	1 dag sep 2001 2 dagar oktober 2001, 1 dag april 2003
Ulricehamn	½ dag november 2001, 2 dagar feb 2002, 1 dag januari 2003
Vänersborg	2 dagar oktober 2001, 1 dag feb 2002, 1 dag maj 2002

Uppföljningsträffar

Uppföljningsträffarna har omfattat kontakter med hälsoplanerare, ungdomsmottagning och ledningspersonal. Lärare och elevvårdspersonal har deltagit i mindre omfattning i dessa träffar som haft planeringskaraktär.

Tjörn	3 st
Ulricehamn	4 st (mest gällt gymnasiet)
Vänersborg	4 st

Kurstillfällen regionalt

Regionen har under perioden anordnat en manskurs som varit öppen för deltagare i projektet, liksom två kurstillfällen med metoden forumspel.

Hemsida

För att lösa kommunikationsfrågan på ett smidigt sätt startades en hemsida för projektet. Deltagarna erbjöds också att medverka i en s.k. mailinglista där alla deltagare genom att skicka ett e-brev kunde nå alla andra deltagare. Hemsidan var även ett sätt för projektet att dela med sig av erfarenheter till andra skolor som inte var med i själva utvecklingsarbetet.

Hemsidan har varit välbesökt under projekttidens gång totalt 7 200 unika besökare och 11 900 bläddringar. I genomsnitt har sidan 200-450 besökare per månad. Dokumentationen från kurser och träffar (.pdf-filer) laddas ned mellan 70 och 30 gånger per månad. Statistiken för hemsidan medger inte att man kan se vem som laddat ned, respektive besökt sidan.

Hemsidan har haft ett omfattande innehåll:

- Rapporter från respektive kommun, inkl. dokument från respektive utbildning.
- Litteratur och filmlistor
- Metodtips
- Nyhetsspalt, där aktuella nyheter på området presenterats

Mailinglistan har haft 28 deltagare som flest, men nästan uteslutande använts av projektledaren. Sammanlagt har 40 brev skickats ut den vägen.

Sidan kommer att ligga kvar under våren 2004 på sin adress www.blanck.se/modern, men uppdateras inte längre.

Jämförelse plan – genomförande

De lokala skolorna har haft stort inflytande på projektets uppläggning, dels via planeringsträffarna i början, men även under projektets genomförande.

Projektet har från processledarnas sida genomförts i stort enligt planen, men de inplanerade handledningstillfällena har inte kunnat användas som avsett. Skolornas möjlighet att samla personal till handledning och uppföljning är mycket begränsad. För deras medverkan krävs antingen att man använder innehållsmässigt, redan hårt ansträngda studiedagar, eller tar in vikarier. Skolorna har tagit in vikarier för utbildningsdagarna, men inte för handledning/uppföljning. Därför har en mindre skara medverkat vid dessa tillfällen och träffarna har ägnats åt planering, snarare än handledning.

De gymnasieskolor som varit med i projektet har genomfört begränsade insatser på respektive skola, och engagerat få lärare i projektet.

Skolorna har under projektet fått undervisningsmaterialet ”Hurdå, då” och till de skolor som arbetar med mellanstadiet har materialet ”Sex och samlevnad för 10-13-åringar” (Utgivet av LAFA) distribuerats i några exemplar

Processledarna har vid alla sammankomster haft med rikligt av litteratur och materialtips (30-tal titlar) för deltagarna att bläddra i och kanske sedan beställa till sin skola.

Av olika skäl har den lokala folkhälsoplaneraren inte kunnat stödja projektet som det var avsett. Den rollen har delvis, och tidvis istället axlats av den lokala ungdomsmottagningen.

Tjörn

Utbildningar har genomförts enligt plan och varit mycket uppskattade av deltagarna. Arbetet med den röda tråden har i stort sett bara förekommit på återträffarna. Respektive skola har inte arbetat med dessa dokument på hemmaplan i någon större omfattning. Hösten 2002 bestämdes att försöka få ut kunskaper och erfarenheter från kurs- och utbildningsdagarna till en bredare krets på skolorna. Medlet var att arrangera två studiedagar för elever med sex och samlevnadstema, en per högstadieskola. Planen genomfördes i sin helhet på en skola och delvis på den andra våren 2003.

Enligt deltagare från Tjörn så tycker man att det blivit fler som arbetar med dessa frågor nu jämfört med tidigare framför allt bland lärare och fritidsledare. Temadag i 9:an ett nytt inslag som kommer att fortsätta kommande år.

Vänersborg

Utbildningen och uppföljningsträffar genomfördes enligt plan. Utbildningen var mycket uppskattad av deltagarna. Gymnasieungdomar deltog i kursen och delvis vid uppföljningsträffarna, vilket varit mycket bra och givit nya perspektiv. På uppföljningsträffarna har vi försökt arbetat med en röd tråd i undervisningen, visat och diskuterat olika undervisningsmetoder och material.

Grundskolan har först under vårterminen 2003 tagit sig an arbetet med att jobba fram en plan för sos-arbetet på skolan.

Gymnasiet i Vänersborg har genomfört ett projekt i ämnet svenska där man arbetat med litteratur och samlevnadsfrågor och ungdomsmottagningen har genomfört en serie gruppträffar i några klasser.

Ulricehamn

Sammanlagt tre utbildningsdagar har genomförts. Två av dessa var uttryckligen riktade till nyanställda lärare för att de skulle få en möjlighet att bekanta sig med det arbetsätt som redan var etablerat i kommunen bland annat med en lägerdag för alla elever år 9 på Årås kvarn. En dag kallades ”påfyllnadsdag” och arrangerades med ett innehåll avsett för dem som arbetat ett tag.

Gymnasiet i Ulricehamn har genomfört ett begränsat försök med sex- och samlevnadsundervisning på religionsämnet i samarbete med den lokala ungdomsmottagningen. I övrigt har gymnasieskolan inte engagerat sig i projektet.

Swot-analys

Styrkor <ul style="list-style-type: none">• Intresserade och engagerade personer som deltagit i projektet. Projektet har givit dessa personer möjlighet att träffas och stärkas.• Utbildningsdagarna har givit mycket konkret att arbeta med och tillfällen till fördjupande diskussioner med kollegor.• Gymnasieungdomar har medverkat på utbildningen vilket givit ytterligare perspektiv.	Svagheter <ul style="list-style-type: none">• Skolpersonalens ovana vid att arbeta med utvecklingsarbete, t.ex. att dokumentera vad man gör, vill göra.• Utvecklingsarbetet har inte kunnat nå ut till hela skolans organisation, utan varit en angelägenhet för de som deltagit.
Möjligheter <ul style="list-style-type: none">• Flera av skolorna har nu påbörjat arbetet med en röd tråd för sex- och samlevnadsundervisningen.• Personalen har fått konkreta redskap för sitt arbete.	Hot <ul style="list-style-type: none">• Sex- och samlevnadsarbetet på en skola är en liten del av hela verksamheten, svårt att få utrymme för kompetensutveckling.• Personalomsättningen minskar möjligheten till verksamhetsutveckling och för personalen att få rutin på frågorna.• En tydlig lokal samordnare med mandat att driva verksamheten behövs.

Program S.o. S Vänersborg - Bohus Malmön

Tid

Dag 1, 4 oktober 2001

14.00-16.00 Introduktion – vi lär känna varandra ev med kort kaffepaus

16.00-17.00 Sex och samlevnad vad och varför

17.00-18.00 Middag

18.00-19.30 Värderingsövningar

19.45 vad är SoS och i vilka ämnen?

Dag 2, 5 oktober 2001

8.30-10.00 Sexualitet ->erotik ->pornografi - hur kan vi arbeta med i olika åldrar?

10.00-10.30 Kaffe, frågor

10.30-12.00 Vad gör vi, vad behöver vi göra?

12.00-13.00 Lunch

13.00-14.30 Frågor och svar (en övning på temat sexualitet)

15.00-16.00 Planering för fortsättning